

קובץ שאלות ותשובות בנושא האיום הקונבנציונאלי

מאי 2012

בקרו באתר האינטרנט של פיקוד העורף

www.oref.org.il

מרכז המידע של פיקוד העורף 1207

האיום – כללי

ש: האם צפויה מלחמה?

ת: נדגיש שאין בידינו כל מידע קונקרטי על אירוע חירום או מלחמה הצפויים בקרוב.

הכנת אוכלוסייה למצבי חירום, כבר בימי שגרה, היא הדרך הנכונה והיעילה ביותר להתמודדות טובה יותר במצבי חירום. ממחקרים רבים שנערכו בארץ ובעולם למדנו כי הכנה של ציבור להתנהגות נכונה במצבי חירום משפרת את ההתמודדות. מעבר לכך, **מחקרים מראים כי מידע מפחית חרדה.**

פיקוד העורף מקיים באופן שוטף פעילויות הדרכה והנחייה של הציבור להערכות למצבי חירום שונים.

ש: למה בכלל להתכונן היום? ודאי יהיה זמן להתכונן לפני המלחמה.

ת: מצבי חירום עלולים לפקוד אותנו ללא זמן להכנה מוקדמת (לדוגמא: רעידת אדמה) ולכן הזמן הטוב ביותר להתכונן הוא כבר היום, בשגרה. פעולות ההכנה הן מעטות ופשוטות והן מצילות חיים.

ש: למה יש צורך להכין את הציבור כבר היום?

ת: אחד הלקחים המרכזיים ממלחמת לבנון השנייה, הוא הצורך להדריך את הציבור כבר בשגרה להתמודדות עם מצבי החירום שעלולים לפרוץ ללא זמן להכנה מוקדמת. החל משנת 2006 פיקוד העורף מדריך את הציבור במדינת ישראל, באופן שוטף ורציף באמצעים שונים, כיצד עליו להיערך למצבי החירום השונים.

ש: אילו איומים יש על מדינת ישראל?

ת: בעת מלחמה ייתכן איום של טילים קונבנציונאליים (טילים בעלי חומר נפץ רגילים) וטילים בלתי קונבנציונאליים המכילים חומר לחימה כימי. טילים בעלי חומר נפץ אשר פוגעים בקרקע, יגרמו לפיצוץ, שעלול לפגוע במבנים ותשתיות ואף בבני אדם. חשוב לדעת שהמרחב המוגן נותן הגנה טובה מפני פגיעות טילים קונבנציונאליים כפי שנוכחנו לדעת במלחמת לבנון השנייה ובמבצע "עופרת יצוקה". מי שנשמע להנחיות פיקוד העורף – מציל את חייו וחיי משפחתו.

ש: כמה טילים יש לאויב?

ת: כמות הטילים הנמצאים בידי מדינות אויב ובידי ארגוני הטרור משתנים ממדינה למדינה ומארגון לארגון. מדינת ישראל ערוכה להתמודד עם ירי של מאות ואלפי טילים.

ש: עד לאן יכולים להגיע הטילים?

ת: טילים מסוגים שונים יכולים להגיע לטווחים שונים. תושבים בכל מדינת ישראל נדרשים להיערך למצבי החירום השונים. בשעת חירום, ינחה פיקוד העורף כיצד לנהוג בכל אזור במדינה.

ש: מה התפקיד של פיקוד העורף?

ת: פיקוד העורף אמון על תחומי ההתגוננות האזרחית בשגרה ובחירום. **בימי שגרה** פועל פיקוד העורף על מנת להדריך את האוכלוסייה כיצד לנהוג במצבי חירום, מדריך ומנחה את הרשויות המקומיות, משרדי הממשלה וגופי התשתית לביצוע תפקידם בחירום בתחומי ההתגוננות האזרחית.

בשעת חירום, מפעיל פיקוד העורף את מערך החילוץ וההצלה, מספק התרעה לתושבים ומפעיל צפירה, מנחה את האוכלוסייה כיצד עליה לפעול, מנחה את הרשויות המקומיות ומשרדי הממשלה בביצוע תפקידם בחירום בתחומי ההתגוננות האזרחית.

יחד עם הערכות גורמי הביטחון, למתן מענה לאירועים השונים, רק האזרח יכול להכין את עצמו ואת משפחתו למצבי החירום.

ש: מה בעצם אני אמור לעשות היום ?

ת: סכנות ומצבי חירום עלולים להתרחש ללא זמן להכנה מוקדמת. ניסיון העבר מוכיח כי אנשים שהתכוננו וידעו כיצד להתמודד עם מצבי חירום, הצליחו לפעול בצורה נכונה והצילו את עצמם ואת בני משפחתם. פעולות פשוטות היום – יצילו את משפחתך בשעת חירום.

כבר היום עליך לבצע מספר פעולות:

- לדעת כמה זמן ניתן לך לכניסה למרחב המוגן בעת הישמע האזעקה באזור שבו אתה שוהה.
- לבחור את המרחב המוגן שלך, בהתאם לזמן ההתרעה המוגדר באזור שבו אתה נמצא. מידע לגבי זמן ההתרעה ניתן למצוא באתר האינטרנט בכתובת www.oref.org.il, בפייסבוק או במרכז המידע בטלפון 1207.
- להכין את הציוד למרחב המוגן.
- להכיר את הנחיות ההתגוננות במצבי החירום השונים.
- להכין תוכנית חירום משפחתית.
- להיערך לטיפול בקשישים ובאנשים עם צרכים מיוחדים.

בחירת המרחב המוגן

ש: איך אבחר את המרחב המוגן שלי ?

ת: לכל דירה ומבנה יש את המרחב המוגן שלו. אסייע לך לבחור את המרחב המוגן בביתך. שאל אותך מספר שאלות ויחד נבחר את המרחב הכי מוגן לך ולבני משפחתך :

האם יש בביתך ממ"ד או ממ"ק?

תשובה – כן, יש לי ממ"ד או ממ"ק.

זהו המרחב המוגן שלך. יש להכין אותו כנדרש ולהכניס אליו את הציוד שיסייע לך בהתמודדות עם המצב.

תשובה – לא, אין לי ממ"ד או ממ"ק.
האם יש לך מקלט בבניין שתוכל להגיע אליו תוך פרק הזמן העומד לרשותך באזור שבו אתה נמצא מרגע השמע אזעקה ?

תשובה – כן, יש לי מקלט
בבניין ואני יכול להגיע אליו תוך פרק הזמן העומד לרשותי באזור בו אני נמצא.
אם כן, זהו המרחב המוגן שלך.

תשובה – לא, אין לי מקלט
בבניין או שאני לא יכול להגיע אליו תוך פרק הזמן.
האם אתה מתגורר בקומה אחרונה במבנה או בבית פרטי בעל קומה אחת?

חשוב לוודא שהמקלט מטופל וניתן לשהות בו. דבר עם שכניך והכיני אותו לשימושכם.
(* ניתן להגיע למקלט בבניין ללא התניית זמן אם ההגעה אליו הינה דרך חדר מדרגות פנימי.

תשובה – לא,
אני לא מתגורר בקומה אחרונה
אם כן, עליך לבחור את המרחב הכי פנימי בתוך הדירה שלך.
יש לבחור מרחב שתוכל להגיע אליו תוך פרק הזמן העומד לרשותך באזור בו אתה נמצא, מרגע השמע האזעקה. על המרחב להיות בעל מינימום קירות חיצוניים, מינימום חלונות ופתחים. אם לא מצאת חדר שכזה תוכל לבחור מרחב שהוא מסדרון פנימי או מבואה.
אין לבחור במרחב בעל חלונות זכוכית גדולים או שקירותיו מצופים במראות או זכוכית כמו שירותים ואמבטיה מחשש שיתנפצו כתוצאה מההדף.

תשובה – כן, אני מתגורר בקומה אחרונה או בבית פרטי בעל קומה אחת
אם כן, **המתגורר בבניין בקומה אחרונה**, יצא לחדר המדרגות (בתנאי שהוא פנימי במבנה) וירד קומה אחת.
זהו המרחב המוגן שלך. יתכן וזה לא נוח עבורך לשהות בחדר המדרגות אך זהו המיגון הטוב ביותר עבורך. ניתן לבדוק אפשרות לשהייה בדירת שכנים.
לשהים בבית פרטי בעל קומה אחת בלבד –
להסתגר בחדר פנימי.
לאחר שעות ספורות מומלץ להיכנס למקלט ציבורי בקרבת מקום מגוריך ולשהות בו. מומלץ כבר היום להכיר את מיקומו של המקלט. לשם כך, עליך לפנות לרשות המהומית

הנחיות ההתגוננות:

את המרחב המוגן נבחר בהתאם לזמן העומד לרשותנו מרגע הישמע האזעקה או השמע קול נפץ, לפי סדר העדיפות הבא:

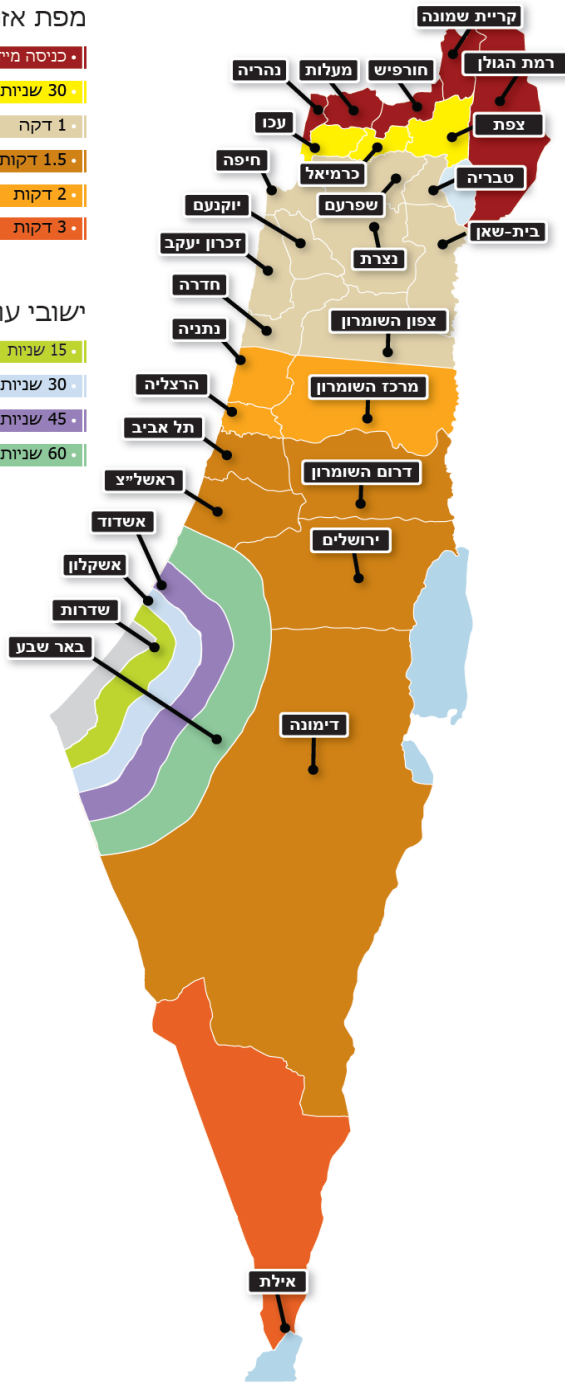
- ממ"ד (מרחב מוגן דירתי) או ממ"ק (מרחב מוגן קומתי) הם הבחירה המועדפת.
- מקלט:
- מקלט בבניין משותף – בתנאי שהמקלט פנימי ונמצא בתוך הבניין ובתנאי שניתן להגיע אליו דרך חדר מדרגות פנימי, ללא תלות בזמן ההתרעה.
- מקלט ציבורי - בתנאי שניתן להגיע אליו תוך פרק הזמן הנדרש מרגע הישמע האזעקה.
- באין ממ"ד, ממ"ק או מקלט, יש לבחור חדר פנימי מוגן שבו יש מינימום קירות חיצוניים, חלונות ופתחים.
- דיירי הקומה העליונה המתגוררים בבניין מעל שלוש קומות במבנה ללא ממ"ד או ממ"ק או מקלט פנימי ירדו שתי קומות וישארו בחדר המדרגות.
- דיירי הקומה העליונה המתגוררים בבניין בן שלוש קומות במבנה ללא ממ"ד או ממ"ק או מקלט פנימי ירדו קומה אחת וישארו בחדר המדרגות.
- הסבר להנחיות:
- בבניין בן שלוש קומות קומת חדר המדרגות המוגנת ביותר היא הקומה האמצעית(קומה שנייה).
- בבניין מעל שלוש קומות כל קומות חדר המדרגות מוגנות פרט לקומת הקרקע ושתי הקומות העליונות.
- אזרחים נדרשים לא להימצא ברחבת כניסת בניינים, מכון שקיים סיכון לרסיסים והדף כתוצאה מנפילות טילים בסמוך לבניינים.

מפת אזורי התגוננות ארצית

- כניסה מיידית למיגון
- 30 שניות
- 1 דקה
- 1.5 דקות
- 2 דקות
- 3 דקות

ישובי עוטף עזה

- 15 שניות
- 30 שניות
- 45 שניות
- 60 שניות

ש: כיצד עליי להכין את המרחב המוגן?

ת:

- א. יש לוודא כי גודל החדר ומספר מקומות ישיבה / שכיבה מתאים למספר השוהים בו.
- ב. יש לפנות חפצים כבדים ושבירים (כלי חרסינה וזכוכית, מכשירי חשמל, תמונות ומראות, עציצים וכו') מקירות או ממדפים.
- ג. במידה ויש תריסים יש לסגור אותם.
- ד. ציוד מומלץ לשהייה בחדר המוגן
- 1) אמצעי תקשורת שיעזרו לך להישאר מעודכנים (מחשב, טלויזיה, רדיו).
 - 2) 3 ליטרים של מים בבקבוקים סגורים בעבור כל אדם ליממה אחת. מומלץ להכין מים לשלוש יממות.
 - 3) מזון באריזות סגורות, כגון שימורים או חטיפים.
 - 4) תאורת חירום או פנס וסוללות.
 - 5) ערכת עזרה ראשונה.
 - 6) מטף לכיבוי אש.
 - 7) רשימת טלפונים של ארגוני החירום, של בני המשפחה והשכנים.
 - 8) דברים שינעימו את הזמן ויקלו את השהייה כגון משחקים, עיתונים, ספרים.
 - 9) העתקי מסמכים חשובים, מסמכים רפואיים, מרשמי תרופות בשימוש קבוע, מסמכי זיהוי, מסמכים אישיים ומסמכים פיננסיים.
 - 10) תיק ציוד אישי למקרה של פינוי נדרש בשעת אירוע שיספיק לכמה ימים.
 - 11) ציוד איטום: יריעות ניילון מסוג פוליאאתילן בעובי 100 מיקרון לפחות וסרט הדבקה רחב ושקוף בעובי 30 מיקרון לפחות וברוחב 50 מ"מ שיספיקו לאיטום פתחי החדר.
 - 12) טלפון סלולארי, מטען וסוללה.

ש: צריך כבר היום לקנות את כל הציוד הזה?

ת: מצבי חירום בכלל ומלחמה בפרט, עלולים לפקוד אותנו ללא זמן להכנה מוקדמת. לכן, הזמן הטוב ביותר להתכונן הוא כבר היום. מומלץ כבר היום, להחזיק בבית את כל הציוד. פריטים אלה יוכלו לסייע לך בזמן שגרה וגם במצבי החירום השונים.

ש: למה יש זמן שונה מאזור לאזור על מנת להיכנס למרחב המוגן?

ת: פיקוד העורף שיפר את מערכות ההתרעה כך שבזמן חירום, לכל אזור בארץ יינתן זמן התרעה שונה. האזעקה תופעל, באמצעות מערכת הצופרים, רק באזור שבו קיימת סכנה של נפילת טילים.

ש: כמה זמן עליי לשהות במרחב המוגן מרגע הישמע אזעקה?

ת: יש לשהות במיגון במשך 10 דקות. במידה ובעת השהיה במיגון תישמע אזעקה או קול נפץ, פעם נוספת – יש להמשיך ולשהות במיגון 10 דקות נוספות.

ש: איך עליי להתנהג במרחב המוגן בעת הישמע אזעקה?

ת: אחרי כניסתך למרחב המוגן, עליך לשבת מתחת לקו החלון (עדיף לא מול החלון) ולהגן על הראש באמצעות הידיים.

ש: כיצד יש לנהוג לאחר אירוע?

ת: אם לא ניתנה הוראה אחרת, ניתן לצאת מהמיגון רק לאחר 10 דקות ולהמשיך ולהאזין להנחיות באמצעי התקשורת.

ש: מה עליי לעשות במידה וראיתי רקטה / טיל על הארץ?

ת: במידה וראית רקטת או טיל על הארץ יש להתרחק מן המקום, להרחיק סקרנים ולהודיע למשטרה. אין לגעת ברקטה או בחלק ממנה.

ש: מה הנחיות ההתגוננות במוסדות חינוך?

ת: בעת השמע אזעקה או קול נפץ יש להיכנס למרחב המוגן ביותר שהוגדר בהתאם לזמן המיגון העומד לרשותך באזור.

ש: אני גר בקרוואן / יביל / בית עם גג רעפים / בית עם גג אזבסט. מה עליי לעשות בעת הישמע אזעקה?

ת: המתגוררים בבתי הבנויים בנייה קלה נדרשים לאתר בהם מרחב פנימי מוגן שימשם אותם בשעות הראשונות מתחילת ההתקפה. כבר היום מומלץ לדעת ולהכיר את מקומו של המקלט הציבורי שבקרבת מקום מגוריך. באם אין כזה יש לתכנן מקום אחר.
בזמן חירום - בעת השמע אזעקה, עליך להיכנס למרחב המוגן שבחרת, לשכב ולהגן על הראש באמצעות הידיים.

ש: אני גר בקומה אחרונה בבניין שלי ויש לי ממ"ד. האם להישאר בו או למצוא מקום אחר?

ת: כל אדם שיש בביתו ממ"ד (מרחב מוגן דירתו), גם אדם המתגורר בקומה אחרונה בבניין, יכנס אליו בעת השמע אזעקה. לממ"ד מעטפת של קירות בטון העמידים באופן מיטבי בפני הסיכונים העלולים להיווצר כתוצאה מפיצוץ קרוב.

ש: אני גר בקומה שלישית ואחרונה בבניין שלי ואין לי ממ"ד. יש לי מקלט בקומת קרקע האם לרדת אליו כשתהייה אזעקה?

ת: בזמן ירי טילים, אין לשהות בקומה העליונה של מבנה ללא ממ"ד או ממ"ק. אם ביכולתך להגיע למקלט בבניין שלך בתוך פרק הזמן העומד לרשותך באזור שבו אתה נמצא, זהו המרחב המוגן שלך. בכל מקרה מומלץ כבר היום לבחון ולתרגל את הכניסה למרחב המוגן אותו בחרת. אם אינך מצליח להגיע למקלט בתוך פרק הזמן העומד לרשותך עליך לבחור בין שתי אפשרויות:

חדר מדרגות - במקום בו חדר המדרגות הינו פנימי יש לרדת קומה ולשהות בחדר המדרגות. מעטפת הדירות מסביב לחדר המדרגות יוצרת "שכבת הגנה" מצוינת. **דירת שכנים**. מומלץ לדבר על כך עם שכניך מראש.

ש: למה אי אפשר לבחור בשירותים כמרחב מוגן אם הוא הכי פנימי בבית שלי?

ת: חדרי שירותים, אמבטיה ומטבחים אינם מומלצים בשל אריחי הקרמיקה והמראות העלולים להתנפץ כתוצאה מההדף.

ש: אני גר בבית פרטי עם קומה אחת, בלי מקלט ובלי חדר מדרגות. מה לעשות?

ת:

המתגוררים בבתי פרטיים חד קומתיים נדרשים לאתר בהם מרחב פנימי מוגן שישימש אותם בשעות הראשונות מתחילת ההתקפה. כבר היום מומלץ לדעת ולהכיר את מקומו של המקלט הציבורי שבקרבת מקום מגוריך.

ש: האם המרחב הפנימי בבית שלי באמת מגן עלי?

ת: פיקוד העורף יחד עם מדינות שונות בעולם עורכים מדי שנה ניסויים לבחינת אפקטיביות המיגון. באותם ניסויים מדמים את פגיעתם של טילים ורקטות בקרבם של מבנים מסוגים שונים. בנוסף, חוקר פיקוד העורף את תוצאות ההתקפות על סביבה אזרחית בארץ ובחול"ל ומנתח היכן שהו אזרחים שנפגעו באותם התקפות. מהניסויים והמחקר עולה מסקנה ברורה – **בחירה נכונה של מרחב פנימי מוגן במבנה בו אתה מתגורר ושהייה בו בעת התקפה - מצילה חיים!** במלחמת לבנון השנייה ובמבצע "עופרת יצוקה" הוכח כי מי ששהה בתוך מבנה ומי ששהה במרחב מוגן – כמעט ולא נפגע.

ש: האם ניתן להשתמש בחניון תת-קרקעי למיגון?

ת: כן, במידה ויש בכוונתך לשהות בחניון, החניון צריך להיות תת קרקעי ומאושר ע"י מהנדס כמתאים למיגון. המיגון הינו לאיום קונבנציונאלי בלבד.

ש: למה לא בונים לנו מקלטים?

ת: מאז שנת 1991 נבנים כל המבנים החדשים והמבנים שעוברים שיפוץ עם ממ"דים – מרחבים מוגנים דירתיים או ממ"קים – מרחבים מוגנים קומתיים. הפערים הקיימים בתחום המקלטים מצטמצמים משנה לשנה.

אחריות וחוקיות בנושא המקלטים

ש: מה תפקידו של פיקוד העורף בתחום המקלטים?

ת: פיקוד העורף אחראי לגיבוש הוראות והנחיות מקצועיות לנושא תכנון, ביצוע ואחזקה של מקלטים ומרחבים מוגנים. מהנדסי מחוזות פקע"ר מבצעים פיקוח מקיף על אישור היתרי בניה וכן מבצעים פיקוח מדגמי על מרחבים מוגנים לקראת קבלת אישור לאכלוס המבנה. בנוסף, מחלקת מיגון בפיקוד עורכת ניסויי פיצוץ לבחינת האפקטיביות של המרחבים המוגנים. פיקוד העורף אינו גוף פיקוח או אכיפה בנושא אחזקת מקלטים פרטיים או משותפים.

ש: מה ההבדל בין סוגי המרחבים המוגנים השונים?

ת:

- א. חד"ב – חדר ביטחון - חדר מחוץ במרחב הדירה או בחצר הבנוי מעטפת בטון (בעובי 20 ס"מ) וכולל דלת וחלון העמידים בפני הדף (חדרי ביטחון נבנים אך ורק לאורך קו העימות - צפון).
- ב. ממ"ד – מרחב מוגן דירתי - חדר בנוי בטון במרחב הדירה, כולל דלת הדף וחלון הדף בעלי 2 חלקים: חלק חיצוני עשוי פלדה נגד הדף ורסס וחלק פנימי חד כנפי, צירי, האטום בפני גז (נבנה במבנים חדשים החל משנת 1992, ע"פ "חוק הממ"דים").
- ג. ממ"ק – מרחב מוגן קומתי - חדר בנוי בטון, הנמצא בחלל המשותף של הקומה ומיועד לדיירי מספר דירות. כולל דלת הדף, פתח חילוץ בתקרה וברצפה ושני צינורות אוורור (נבנה במבנים חדשים החל משנת 1992).
- ד. ממ"ם – מרחב מוגן מוסדי - זהה למרחב מוגן קומתי, נמצא במבנים מוסדיים.
- ה. מרחב פנימי מוגן – חדר אשר מיועד למי שאין ברשותו ממ"ד, ממ"ק או מקלט שניתן להגיע אליו תוך פרק הזמן העומד לרשותך ע"פ מקום מגוריך. החדר הפנימי ביותר במבנה אליו ניתן להגיע תוך פרק הזמן העומד לרשותך ע"פ מקום מגוריך. על החדר להיות בעל מינימום קירות חיצוניים, מינימום חלונות ופתחים.
- ו. מקלט פרטי - בנוי ממעטפת בטון נמצא בקומת הקרקע או במרתף. כולל דלת הדף עשויה פלדה, יציאת חירום עשויה פלדה, 60*80 ס"מ כוללים גומיות איטום.
- ז. מקלט ציבורי – מקלט הנמצא ברחוב ובבעלות הרשות המקומית ומיועד לשרת מספר מבנים מאותו רחוב.
- ח. שיפורי מיגון - לחדר שביצעו בו שיפורי מיגון קבע, כלומר חיזוק תקרות/קירות, החלפת מסגרות וכו'.

ש: המקלט הציבורי נעול ואיננו מוצאים את המפתח, אל מי לפנות?

ת: הרשות המקומית תפתח את המקלטים בהתאם להנחיית פקע"ר **בשעת חירום בלבד**. בזמן שגרה, רוב המקלטים הציבוריים יישארו נעולים (על מנת לשמור על תקינותם וכשירותם), מלבד המקלטים המשמשים למטרות שונות בשגרה (בתי כנסת ועוד).

ש: המקלט הציבורי שמשמש אותנו בשעת חירום מוזנח. מי אחראי לאחזקתו?

ת: ע"פ חוק הג"א סעיף 14א האחראיות לטיפול במקלטים אלו היא בידי הרשות המקומית.

ש: העירייה אינה מטפלת בפנייתנו בנוגע למקלט הציבורי / להשתלטות דייר על המקלט בבניין

– אנו רוצים להתלונן על תפקוד העירייה.

ת: הרשות המקומית הינה הסמכות הבלעדית לאחזקת המקלטים הציבוריים וזו אחראיותה לתחזק אותם לקראת החירום, כפי שמשרתת את תושביה בתחומי החינוך, הרווחה והתברואה.

ש: המקלט בבניין שלי מוזנח / אחד הדיירים השתלט על המקלט. מי אחראי לתחזק אותו /

לפנות אותו?

ת: מקלט בבית מגורים הינו רכושם של הדיירים והם אלו המופקדים על הטיפול בו. במקרה של שימוש במקלט ללא רשות הדיירים רשאי ועד הבית לפנות לעירייה אשר לה הסמכות על פי חוק לטפל במקרים מסוג זה. ע"פ חוק הג"א, רשאית הרשות לפנות את תכולת המקלט וזאת לאחר מתן הודעה בכתב 15 יום לפני הפינוי לגורם המשתלט.

ש: מה תפקידו של וועד הבית באחזקת המקלט בבניין?

ת: וועד הבית המוגדר ע"פ חוק המקרקעין, מחויב לתחזק את המקלט מתוקף חוק הג"א. האחראיות לאחזקת המקלט המשותף היא של וועד הבית. הזנחה של המקלט היא עבירה פלילית על חוק הג"א. לוועד הבית יש עילה לנקוט בהליכים משפטיים נגד דייר המסרב להשתתף בהוצאות הכרוכות בשיקום / שיפוץ המקלט המשותף.

ש: הדלת / החלון בממ"ד שלי שבור. למי עליי לפנות?

ת: הממ"ד שבביתך הינו באחריותך ולכן עליך לפנות למסגר מקצועי בתחום הממ"דים באופן פרטי. מומלץ לפנות לחברות שמספקות ציוד למרחבים מוגנים.

שימוש דו תכליתי במקלטים

ש: המקלט הציבורי המיועד לתושבי השכונה בשעת חירום מושכר ע"י העירייה לטובת גן ילדים/ בית כנסת. איך נוכל להשתמש במקלט בשעת חירום?

ת: פיקוד העורף מעודד שימוש דו תכליתי במקלטים במטרה לשפר את תחזוקת המקלט. על מנת לאפשר שימוש דו תכליתי יש צורך ב-

- א. **עבור מקלט ציבורי- אישור רשות מוסמכת (מהנדס פקע"ר), אישור רשות מקומית.**
 - ב. **מקלט משותף- החלטה חוקית של הועד המשותף (ברוב קולות ע"פ התקנון המשותף, חוק מקרקעין), אישור רשות מוסמכת, אישור הרשות המקומית.**
- בשימוש דו תכליתי, הציוד הקבוע והרהיטים לא יתפסו יותר מ-20% משטח המקלט ויפונו תוך 4 שעות מהכרות מצב הכן.
- חל איסור לאחסן במקלט חומרים דליקים, רעילים או נפיצים.
- חל איסור לפגוע במקלט או במרכיבי מיגון שבו (קירות, דלת, חלון וכד') לצורך התאמתו לשימוש דו- תכליתי.

ש: לאילו מטרות מותר להשתמש במקלט כדו תכליתי?

ת:

- א. **מקלט בבית משותף – תרבות, תפילה, פעילות ספורטיבית, משחקה לילדים, משרד לוועד הבית, מועדון לנוער, מבוגרים או קשישים, חניית אופניים ועגלות – אך לא לאחסון.**
- ב. **מקלט בבית חד או דו משפחתי בלבד – חדר גיהוץ לדוגמא.**
- ג. **מקלט במפעל - חדר הלבשה, חדר אוכל, בית כנסת, פעילות ספורטיבית.**

ש: מהם התנאים להפעלת מקלט כמקלט דו תכליתי?

ת:

- א. **ציוד או ריהוט קבוע עד 20% משטח המקלט הכולל.**
- ב. **ניתן לפנות את הציוד תוך מקסימום 4 שעות ממתן התראה לפינוי ע"י פיקוד העורף או הרשות המקומית.**
- ג. **אסור להחזיק כל ציוד או חומר דליק, רעיל או אחר לרבות ציפוי קירות או תקרות.**
- ד. **חובה להתקין תאורת חירום.**
- ה. **המקלט יצויד בציוד שחובה להחזיק בו ע"פ תקנה או הוראות פיקוד העורף.**

פיקוד העורף רשאי לבטל או לצמצם רישיון כללי או לגבי מקלט מסוים וכן לאסור השימוש במקלט למטרות האוסרות אם לא מתקיימים התנאים המגבילים.

מיגון והנדסה

ש: מהו שטח מינימאלי של ממ"ד?

ת: 9 מ"ר נטו.

ש: מהו השטח המינימאלי של מקלט בבית פרטי?

ת: 9 מ"ר נטו, אך נדרש לבצע אישור פרטני של מהנדס המחוז.

ש: אני מבצע תוספות לבית שלי ויש לי כבר מיגון תקני. בעירייה אמרו לי שאני צריך פטור

מבניית מקלט / מרחב מוגן. איך ניתן לקבל אותו?

ת: עליך לפנות למתכנן אשר יגיש בקשה לפטור אל מהנדס המחוז הרלוונטי בצירוף 2 העתקים של התוכניות וטופס בקשה לפטור חתום ע"י מהנדס או ראש הרשות. נדרש לצרף גם דו"ח תקינות המקלט.

ש: מהו התקן לממ"ד?

ת: ממ"ד יהיה לא פחות מ – 9 מ"ר נטו. גובה מינימאלי – 2.5 מטר. מס' קירות חיצוניים – לא יותר מ – 2. קירות חיצוניים בעובי מינימאלי של 25 ס"מ. קירות פנימיים בעובי מינימאלי של 20 ס"מ.

ש: מהו התקן לכמות אנשים במרחב מוגן?

ת: ממ"ד – 1.25 מ"ר לאדם. ממ"ק – 4 מ"ר ליחידת דיור קטנה (עד 100 מ"ר ברוטו) או 5 מ"ר ליחידת דיור גדולה (מעל 100 מ"ר). ממ"מ – 1.25 מ"ר לאדם. מקלט ציבורי – 1.25 מ"ר לאדם.

ש: האם מותר להתקין מזגן במרחב המוגן?

ת: ניתן להתקין מזגן במרחב המוגן בתנאי שיהיה מזגן מפוצל (לא מזגן חלון) ויותקן ע"פ המפרט המאושר ע"י פיקוד העורף, כולל איטום הצנרת העוברת את קיר המרחב המוגן, וזאת מכיוון שמזגן מפוצל מקרר את אויר המרחב המוגן מבלי להכניס אויר מבחוץ. אין להפעיל את המזגן במידה ויש ספק לגבי סוג המזגן. ניתן להתקין גם מזגן מרכזי באמצעות צינור נפרד עם אטם פנימי אך יהיה צורך בסגירת האטם בחירום (כלומר: המזגן לא יעבוד).

ש: מה המרחק המינימאלי בין בלוני גז למרחב מוגן?

ת: 3 מטר.

ש: האם מותר לטייח את קירות הממ"ד / ממ"ק?

ת: ניתן לטייח את קירות המרחב המוגן בהתאם לדרישות התקן הישראלי 5075.

ש: האם מותר לחלק ממ"ק ע"י מחיצות?

ת: אין חוק שאוסר, אך פיקוד העורף ממליץ לא לבצע עבודות מסוג זה, מאחר וחישוב שטח הממ"ק נקבע ע"פ שטח הרצפה ועבודות אלה יגרמו להקטנת שטח המחייבה בחירום. חלוקה תתבצע ע"י קירות בטון או גבס בלבד.

ש: האם הממ"ד בטוח נגד רקטות?

ת: ממ"ד מספק הגנה מפני רקטות וטילים אך לא מתוכנן לעמוד בפני פגיעה ישירה.

צפירה והתרעה

ש: האזעקה לא פעלה, למה?

ת: הצופרים המותקנים ברחבי הארץ נועדו לשרת אך ורק את השוהים מחוץ למבנים ולכן ייתכן שאזרח אשר שהה בביתו בתנאים מסוימים (חלונות הבית סגורים, טלוויזיה פועלת ועוד) לא ישמע את האזעקה. בשעת חירום, פיקוד העורף יפעיל מערכות נוספות להעברת ההתרעה לתושבים – הפעלת גלים שקטים ברדיו, התרעה בסלולארי ועוד.

לכן, חשוב לשאול את הפונה את השאלות הבאות -

איפה שהית בזמן האזעקה? במבנה או בחוץ? האם החלונות היו פתוחים או סגורים? לצד זה, ייתכן כי הייתה תקלה בצופר ספציפי. הנושא ייבדק ע"י אנשי מקצוע.

ש: האם ההתרעה במלחמה מתבססת על אותם צופרים שמשמשים ליום העצמאות ויום הזיכרון?

ת: כן, אלה אותם צופרים.

ש: הצופר שליד ביתי משמיע קולות מוזרים / איתותים / לא מפסיק לצפור.

ת: ככל הנראה מדובר בתקלה בצופר. נדרש לרשום את פרטי האזרח, פרטי התלונה (אילו צלילים נשמעים) וכתובת מדויקת של הצופר / הפונה ע"מ לאפשר איתור הצופר הבעייתי.

ש: התקינו צופר מאוד קרוב לביתי ואני מבקש שיזיזו אותו.

ת: מיקום הצופר נקבע ע"י הרשות המקומית ע"פ יעוץ של פיקוד העורף. מיקום הצופר ישפיע על פיזור עוצמת האזעקה בעת הפעלה ומותקן ע"פ צרכי הרשות ובהתאם לתקנון. עליך לפנות לקב"ט העירייה להגשת תלונה ובאחריות הרשות לבחון את בקשתך.

ש: הכורזית / דיווחית / ביפר שברשותי / ברשות המוסד אליו אני משתייך אינו פועל. מי אחראי לתקן אותו?

ת: עליך לפנות לגוף ממנו רכשת את האמצעי – חברת ביפר.

אם מדובר בביפר לחירש, קיימת אחריות של שנה על חלקי המכשיר או תיקונים קטנים. אם המכשיר התקלקל או נרטב ואין אפשרות לתקנו, יחויב הזכאי לשלם את עלות התיקון או רכישת ביפר חדש.

ש: נגמרו לי הסוללות בביפר. מי אחראי לספק לי סוללות חדשות?

ת: מכשיר הביפר מגיע עם סוללות AAA אלקליין בלבד (כמו סוללות של שלט טלוויזיה). אין לשים סוללה אחרת. הדבר עלול לגרום לנזילה וקלקול המכשיר. האחריות להחלפה ורכישת סוללות חדשות הינה בידי מחזיק הביפר.

אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים (נכים, קשישים, כבדי שמיעה)

ש: מהם העקרונות להכנת המרחב המוגן עבור אנשים בעלי צרכים מיוחדים?

ת:

נדרש להכין את המרחב המוגן ואת הדרך אליו באופן שיתאים לצרכיו ויכולותיו של האדם בעל המוגבלות – מראש.
חשוב לוודא כי כל המכשירים והחפצים החיוניים לשימוש אותו אדם יהיו בהישג ידו (משקפיים, טלוויזיה, טלפון, תרופות, פקס, מחשב, טייפ וקלטות, אמצעי תנועה, מקל נחייה וכד''). מומלץ לארגן מקום לינה קבוע במרחב המוגן.

ש: מהם התנאים לקבלת זימונית עבור כבדי שמיעה?

ת: התנאים גובשו ע"י משרד הרווחה בתיאום עם ארגוני החרשים. להלן התנאים:

✓ בני 12 ומעלה.

✓ ירידה בשמיעה של לפחות 50 דציבלים.

ש: מהו התהליך לקבלת זימונית עבור כבד שמיעה?

ת: על מנת לקבל זימונית עליך לאשר את זכאותך במשרד הרווחה אגף השיקום בטלפון 0506223074.

על המבקש לקבל זימונית, להעביר לאגף השיקום טופס בקשה לקבלת זימונית לשעת חירום בצירוף כתב ויתור סודיות וצילום של תעודת הזהות ושל טופס בדיקת שמיעה- אודיוגרמה, (זכאים להם טרם מלאו 16 שנים יציגו תעודת זהות של אחד ההורים וספת תעודת זהות המאשר גיל ומקום מגורים).

העברת הטפסים יכולה להיעשות ישירות לאגף השיקום (באמצעות הדואר) או באמצעות גורמים אחרים שיקבעו ע"י משרד הרווחה.
בדיקת הזכאות תתבצע ע"י קלינאית התקשורת הארצית באגף השיקום של משרד הרווחה.

ש: האם מתוכנן פינוי מוסדות רווחה בחירום?

ת: ככלל, אין כוונה לפנות מוסדות רווחה בשעת חירום אלא אם כן המוסד נפגע או נמצא באזור סיכון. ההחלטה על פינוי מוסד בשעת חירום הינה משותפת למשרד הרווחה ולפקע"ר.

כבדי ראייה	כבדי שמיעה	
<p>ארגון המרחב המוגן והדרך אליו לנגישות ולנוחות מרבית. פינוי כל החפצים העלולים להפריע לתנועה.</p>	<p>ככלל האוכלוסייה</p>	<p>הכנת המרחב המוגן</p>
<p>הכנת הציוד הנדרש לכלב הנחייה אם יש : ערכת חירום לכלב ל-7 ימים לפחות צעצוע רצועת הולכה מחסום פה קערה פנקס חיסונים רישיון בתוקף תמונה של הכלב</p>	<p>מכשירי שמיעה, אביזרים לניקוי וסוללות נוספות, מקלט טלוויזיה, מערכת הגברה, פקס, נייר וכלי כתיבה, טלפון נייד ומטען, זימונית וסוללות, תג מזהה, לחצן מצוקה, משרוקית / פעמון לקריאה לעזרה וכד')</p>	<p>ציוד יעודי</p>
<p>כרטיס זיהוי אישי הכולל: שם ושם משפחה, מספר ת"ז, קופת חולים ושם הרופא המטפל, שם המטפל הצמוד, רשימת תרופות בשימוש, סוג הדם, צרכים מיוחדים, רגישויות, דגשים רפואיים, מספרי טלפון של קרובי משפחה</p>	<p>מומלץ לשהות במרחב המוגן עם איש קשר ומתרגם</p>	<p>דגשים</p>

מוגבלי תנועה והסובלים מבעיות רפואיות

בעיות רפואיות	מוגבלי תנועה	
ככלל האוכלוסייה	<p>ארגון המרחב המוגן והדרך אליו לנגישות ולנוחות מרבית.</p> <p>פינוי כל החפצים העלולים להפריע לתנועה.</p>	הכנת המרחב המוגן
<p>הצטיידות במסמכים רפואיים חתומים בידי רופא מטפל המצוין בהם – מצב בריאותי, רשימת תרופות ומינון נדרש, רשימת בדיקות שגרתיות שנדרש לעבור ומרשם נוסף.</p> <p>עריכת רשימה של תרופות שאסור לאותו אדם לקחת.</p> <p>ווידוא הימצאות מלאי תרופות שיספיק לכל תקופת החירום</p>	<p>סוללות נוספות לכיסא גלגלים ממונע.</p> <p>ערכה לתיקון תקר ומילוי אוויר.</p> <p>זוג כפפות כבדות לצורך סיבוב גלגלים בדרכים משובשות.</p>	ציוד יעודי
<p>מרותקים לבית – נדרש לוודא רישום אותו אדם ברשימות לשכות הבריאות, לשכות הרווחה וקופות החולים.</p>	<p>אחסון תיק חירום באריזה שמתחברת לכיסא הגלגלים / הליכון / קלנוע.</p>	דגשים

בעלי מוגבלות נפשית / שכלית / התפתחותית ואוטיזם

בעלי מגבלה שכלית, התפתחותית ואוטיזם	בעלי מוגבלות נפשית	
יצירת אווירה רגועה במרחב המוגן ועיסוק מהנה ומרגיע לאותו אדם	ככלל האוכלוסייה	הכנת המרחב המוגן
הכנת תרופות, עזרים נדרשים וציוד אישי לאותו אדם. לבוש חלופי, מוצרי היגיינה. הצטיידות במספרי טלפון ופקס, כתובות דואר אלקטרוני ובקהילות.	הצטיידות במלאי תרופות מספיק לכל תקופת החירום, במרשם ובמסמכים המפרטים את אופן הטיפול באותו אדם	ציוד יעודי
רצוי לתרגל את האדם המוגבל בפעולות הנדרשות לכניסה ולשהייה במרחב מוגן ואת ההתנהגות הנדרשת בעת חירום. הכנת תוכנית חירום ע"י המטפל – צרכים ייחודיים של המטופל. מומלץ לפנות לארגון הרלוונטי או למוקד העירוני מבעוד מועד כדי להבטיח מראש שיהיה מי שיסייע	המרפאות ויחידות השיקום בקהילה ערוכות למתן מענה שגרתי ודחוף.	דגשים

ש: מהם העקרונות להיערכות קשישים למצבי חירום?

ת:

- ✓ יש לאפשר לקשיש, במידת האפשר, לבצע פעולות באופן עצמאי לחיזוק תחושת המסוגלות האישית והשליטה שלו במצב.
- ✓ יש לאפשר לקשיש לעזור לקשישים בעלי מסוגלות נמוכה יותר.
- ✓ נדרש להכין ציוד לשהייה במרחב המוגן – תרופות, זוג משקפיים נוסף וכד'. במסגרת הכנת תוכנית החירום המשפחתית, יש לשלב בסדר הפעולות גם את המענה לצורכי הקשיש.
- ✓ נדרש להכין כרטיס זיהוי אישי לכל קשיש - שם ושם משפחה, מספר ת"ז, קופת חולים ושם הרופא המטפל, שם המטפל הצמוד, רשימת תרופות בשימוש, סוג הדם, צרכים מיוחדים, רגישויות, דגשים רפואיים, מספרי טלפון של קרובי משפחה.
- ✓ יש להדריך את הקשיש על הפעולות הנדרשות לביצוע בעת הישמע אזעקה ושהייה ממושכת במרחב המוגן.